

Dissertatio inauguralis de asthmate puerorum quod vulgo vocant Das Röcheln der kleinen Kinder ... / [Johann Konrad Waldschmitt].

Contributors

Waldschmitt, Johann Konrad.
Verdries, Johann Melchior, 1679-1735
Justus Liebig-Universität Giessen

Publication/Creation

Giessae Cattorum : Ex Officina Academica Vulpiana, [1726]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/rnuppjxd>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
**ASTHMATE
PVERORVM**

QVOD VVLGO VOCANT

Das Röcheln der kleinen Kinder

DEO CLEMENTER ANNVENTE
AVCTORITATE ET INDVLTIV
GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
PRAESIDE

DN. IO. MELCH. VERDRIES.

D. MEDIC. ET PHILOS. NAT. P. P. O. FACVLTATIS
MEDICAE HODIE DECANO

PATRONO AC PRAECEPTORE SVO AETERNVM COLENDO
PRO

GRADV DOCTORIS

RITE IMPETRANDO

PVBlico ET SOLEMNI

MAGNIF. ET EXCELL. ACAD. PROCERVVM

EXAMINI PROPOSITA

A

IO. CONRADO WALDSCHMITT

RYSSELSHEIM. DARMSTAD.

A. ET R.

AD DIEM V. SEPT. clb lccc xxvi.

GIESSE CATTORVM EX OFFICINA ACADEMICA VVLPIANA,

ILLVSTRI ARCHIATRORVM
CONSVMMATORVM BIGAE.

MAGNIFICO, EXPERIENTISSIMO, EXCELLENTISSIMO
DOMINO,

DN. IO. CHRISTOPH. HERTIO, D.

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGVNTINI,
ET SERENISSIMI LANDGRAVII HASSO-DARMSTADINI
CONSILIARIO ET ARCHIATRO, ITEMQVE PROFESSORIS
MED. IN HAC ALMA LVDOVICIANA PRIMARIO:

NEC NON

AMPLISSIMO, EXPERIENTISSIMO, EXCELLENTISSIMO
DOMINO,

DN. ALBERTO CHRISTOPH.
GEILFVSIO, D.

SERENISSIMI LANDGRAVII HASSO-DARMSTADINI,
DIVERSORVMQVE IMPERII STATVVM
CONSILIARIO ET ARCHIATRO:

DOMINIS SVIS, EVERGETIS ATQVE PATRONIS

*NVLLO NON HONORIS CVLTV, DEVOTO ANIMI ARDORE,
IVGITER PROSEQVENDIS,*

HOC QVALECVNQVE SPECIMEN INAVGVRALE,
IN GRATI, PRO TOT TANTISQVE BENEFICIIS, PRO TOT
SALVTARIBVS IN STVDIORVM CVRSV FELICITER
INSTITVENDO CONSILIIS, ANIMI DOCVMENTVM,
CVM VOTO OMNIS PROSPERITATIS, SALVTIS, AD VALETVDINEM
ADHVC DIV SARTAM TECTAMQVE CONSERVANDAM ET PER DEI
GRATIAM DE NOVO INSTAVRANDAM,
EA, QVA DECET, SVBMISSIONE ET OBSERVANTIA,
OFFERT ET CONSECRAT

IO. CONRADVS WALDSCHMITT.

PROOEMIUM.

*S*ummam esse in corpore animali viuo , quod aëris consue-
tudinem semel expertum est & auras vitales carpere coe-
pit , respirandi siue sorbendi aerem & reddendi , reciproca in-
terpolatione , necessitatem , quilibet facillime intelligit , si mo-
do perpendat , pari eum respiratione , si semel fuerit inchoata ,
vitam passu ambulare , illaque privatam animans momen-
to , nisi praeter ordinem quid eueniat , vita excedere ;
nihilque magis exploratum nos habere , quam a spiritu
ducendo , hoc est , aeris per inspirationem hauſtu , nullam
unquam quietem animantibus dari , ut cessent aerem hau-
rire ac rursus exhalare . Rationem haud difficulter de-
prehenderit , qui animalium in fluido aereo , forti nisu
undiquaque instante atque premente , degentium , motus vi-
tales , sine aeris intus per respirationem recepti & in adver-
sum agentis renisu , produci ac conseruari non posse perspex-
erit , ac praeterea id potissimum considerauerit , eum esse pulmo-
num cum corde nexum , ut , quod oculatae Anatomicorum ma-
nus testantur , unam quasi machinam hydraulico - pneumati-
cam constituent , qua tum particularis sanguinis per pulmones
circulatio , tum universalis , qua vita continetur , sanguinis
& humorum in circulum motus absolvitur : atque hinc si-
cut a circuitu sanguinis vita pendet , ita illum , in animanti-
bus in lucem expositis , cum actione pulmonum , qua spiritum du-
cit & alternis vicibus reddit , adeo arcte coniunctum esse ,
ut , saluo sanguinis circulo , ipsaque proin vita salua , respira-

sio penitus cessare non possit. Neque vero tantum ad vitam eandem necessariam, sed etiam ad sanitatem stabiliendam, confirmandam ac conseruandam utilem, magnoq; imo maximo eidem praesidio esse, illi obscurum esse nequit, qui in saniori Physiologia Medica atque in Oeconomia actionum corporis animalis tantum non hospes cogitauerit, chylicationis chylique ac nutrimenti praeparationis negotium, ipsamque sanguificationem, quam vocant, sanguinisque depurationes, sine respiratione nec rite procedere nec perfici posse; dum septo transuerso musculisque abdominis alternis vicibus contractis & dilatatis, deglutitio per oesophagum, motus ventriculi, quo cibi, succis ibidem confluentibus emolliti ac soluti, atteruntur, comminuuntur, partesque resolutae & cum humoribus permixtae per pylorum propelluntur, incitatur, & augetur, bilis ex hepate & vesicula fellis in intestinum duodenum excretio, succi pancreatici in illud ipsum effusio, chymi ex intestinis in vasa lactea transpressio, eiusdem ulterior in vasis lacteis primi & secundi generis, per glandulas mesenterii, ad cisternam chyli, & inde per ductum thoracicum ad venam subclauiam progressus facilius redditur, sanguinis venosi chylo crudiore nouiter permixti, primo in vasorum pulmonalium, deinde in lienalium angustiis, vberior dissolutio & in minutiores partes diuisio, attenuatio; ut intimiore partium conuenientium permixtione, congregatione & complexu, minus conuenientium disgregatione & secessu, ad secretiones habilior reddatur; sanguinis item e liene & venarum ramis venam portae constituentibus fluxus & per hepatis angustias motus promouetur. Ut de aliis respirationis vsibus, in urina & faecibus aluinis excernendis, in exspuitione, scretibus, mucique rarium expulsionem, in suctione & sorbitione alimentorumque liquidiorum intromissione, in voce formanda, in cantu, loquela, in oscitatione, sternutatione,

tione, tussi, similibusque iam nihil commemorem. Vnde satis superque perspicere ac intelligere licet, quid commodi liberior respiratio, atque exercitia moderata, quibus illa promouetur, in sanitatis negotio inferre possit. Quomodo & qua ratione excitata & promptior respiratio naturae humanae suppetias ferre, in partibus & visceribus, ad motus suos & actiones promptius perficiendas, excitandis, causisque morborum superandis. Quomodo ex Plutarchi sententia, L. de tuend. valetudine, respiratio per vocis exercitia vsunque sermonis voce pronuntiati incitata mirum quantum ad sanitatem & vires instaurandas conferat, principibusque corporis membris, penes quas vitae facultas potissimum est, naturale robur vigoremque verum ingeneret, calorem augeat, sanguinem attenuet, omnes uenas perpurget, arteriasque aperiat, atque humores superfluos colligi non patiatur. Qua ratione, secundum C. Celsum L. I. C. 8, clara lectio aduersus tardam concoctionem profit, & proinde, apud Oratores sacros & Concionatores artiumque Professores vitae sedentariae addictos, conciones & lectiones alta voce recitatae, ex obseruatione prudentum, fere eadem commoda, quae ab exercitiis corporis alias proficisci solent, in sanitatis negotio praestent, ut & sani uiuant & viridem senectutem saepissime, si cetera fuerint paria, attingant: Quae sine dubio causa fuit, quamobrem Plinius orationem graecam latinamue clare & intente, non tam vocis causa, quam stomachi legere consueuerit: v. L. IX. Ep. XXXVI. Apparet quoque exinde, quid incommodi difficilior & impeditior respiratio ferat. Enim vero cum actio illa tanta cum vitae necessitate sit coniuncta, ut uiuere perinde sit ac vitali aura uesci, siue reciprocos auris commebilibus ducere halitus; cumque sanitatis exercitium magna quoque parte respiratione absoluat, nullo negotio perspicitur,

zur, quanti sit libere recipere animam, & quanta laesa respiratio & negata illius libertas incommoda hominibus afferat; quantumque periculum sanitatis aequae ac vitae minetur & inducat; ut non leves quoque nec parvi faciendi morbi sint, qui spirandi facultatem turbant ac impediunt. Horum e numero cum Asthmata, quae vocant, non tantum consistenti ac senili sed & puerili aetati, ex observatione antiquissimi Artis nostrae Magistri, Hippocratis, aphor. 26. S. III. quin & recens natis infantibus ac puerulis, teste experientia quotidiana, nec non Galeno, Commentar. ad modo dictum aphor. per familiaria sint & grauia: hinc, occasione hac, loco Speciminis inauguralis, Asthma Puerorum speciatim, morbum plurimis fatalem & periculosum, neque quod sciam, haecenus satis expositum, pertractare animus est. Cum enim illam prolixitatem non admittat instituti ratio, ut totam de Astmate materiam persequi liceat, hunc saltem affectum, pro ingenii modulo, exponere constitui. Faxit Deus ut conatus cedat FELICITER.

§. I.

Asthma usu Latinum, origine vero Graecum, siue sit & dicatur quasi ἄσμα, canticum, cum in canendo libera & clara voce exerceatur ἢ ἀναπνοή, respiratio, atque πλειοναίσιμω ἢ ἢ, ἢ παρὰ τὸ ἀημα πέπονθεν, ἐπενθέσει τῷ θ, exprimitur patiens & impedita respiratio, secundum *Etymologic. magna*, ut, sicut in musicis, data remora, b molle in b durum versum mutat sonum, sic litera haec loco spirantium facile mutam difficiliorē interstingentem actum notet, verbis *Illustr. Wedelii, de Astmatis, Mechanica, p. 4.* siue aliunde originem ducat, nostra parum interest. Sufficit hic nosse, nomen hoc Graecum, quod Latini maluerunt retinere, quam

quam natio verbo exprimere, dudum affueti alienis verbis tanquam propriis, denotare difficilem atque moleſtam reſpirationem, in qua crebrum anhelitum fieri, velut in currentibus aut alio modo ad vehementiorem motum adductis contingit; ſiue reſpirationem difficilem, crebram, vehementer auctam, denſam atque ſonoram, ob earum, quae in pulmone ſunt, cavitatum, coarctationem, quae, in infantibus cum primis, fit ex ingruentibus fluxionibus impleto viſcere; quales plurimae recens natis pueris contingunt, verbis *Galenii*, l. c. Vnde illius tempeſtatis homines τὸ ἀδυναμεῖν, anhelationem vocant, quae fit in curſibus aliisque vehementioribus exercitationibus. conf. *idem commentar. ad aphoriſm. 46. S. VI.*

§. II.

Hippocrates illud difficulter ac crebro anhelare cum ſono & ſtertore, convenienti vocabulo, σφίγγειν & ὑπερσφίγγειν dixit, i. e. ſibilum edere, atque hoc verbo, diuerſis in locis, ſibilum innuit, quem edit ſputum viſcidum & craſſum in gutture, quemque edit aſpera arteria in difficili reſpiratione. Sunt etiam qui affectum illum vocant ταχυπνοίαν, eum in finem, ex inſtituto ſapientiffimi Creatoris, ſecundum ordinem naturae, cauſarumq; nexum, in oeconomia animali excitatam, vt quidquid pulmones praeter naturae modum implet, iisdemque ac organis reſpirationi inferuentibus ōneri eſt, propulſetur quaſi & expellatur. Latini crebram hanc & difficilem reſpirationem *anhelationem*, v. *Plinius*, L. XXIII. C. I. atque hac moleſtia affectos anhelatores, anhelofos vocant: *ſenibus medicantur anhelis*, canit *Virgil. Georg. L. II.* itemque *ſuſpirium*, vnde *Plinius* aſthmaticos ſuſpirioſos dicit, & L. XXIII. c., ſuſpirioſos & anhelatores coniungit. Germani vocant die Engbrüſtigkeit / das Reichen / den ſchweren Athem.

§. III.

§. III.

Latiori equidem significatione, *Asthma* notat omnem difficilem & laboriosam respirationem: strictiori vero illum respirandi actum impeditum, qui tum aliis pectoris affectibus, qui respirationem laedunt, tum dyspnoeae & orthopnoeae contradistinguitur. Scilicet receptissima est distinctio apud Medicos, qua *respirationem difficilem* vel *cum febre* vel *sine febre* esse & obseruari contendunt. Hanc posteriorem uocant *dyspnoeam*, quando respiratio est quidem difficilior & frequens, cum molestia tamen toterabili, sine crebriore anhelatione, sibilo, stertore; *Asthma* quando cum maiore molestia, crebriore anhelitu, sono siue sibilo, & stertore coniuncta est; *Orthopnoeam*, quando adeo intensa est, ut aegri non nisi erecta ceruice respirare possint. Proinde si conditiones huius morbi atque proprietates essentialiter inhaerentes, originem eius & causas expendamus, nullo negotio perspicitur, quid *Asthma* stricte ita dictum sit? scilicet respiratio difficilis, frequens, molesta, siue anhelitus grauis & saepe anxie laboriosus, sine febre, cum sibilo & stertore; ab obstructione, compressione, coarctatione, corrugatione bronchiorum & uesicularum pulmonalium dependens.

§. IV.

Haec si attentius considerauerimus & ad causas simul, quibus sibilus & stertor producitur, animum attenderimus, haud difficile fuerit affectum hunc ab aliis morbis, in quibus liberior respirationis actus impeditus est, discernere. Nempe a respiratione difficiliori in angina, catarrho suffocatiuo, phtisi eique affinis affectibus, febribus, pleuritide, pleuropneumonia, peripneumonia, variolis, morbillis, lipothymia, passione hysterica, epilepsia atque aliis.

Non

Non quaelibet enim difficilis respiratio, quod recte obseruat *Cl. Bellini, de morb. pect.* & ab alio quodam morbo vel pendens vel ipsum producens hunc morbum constituit, sed quae velut ex se est, ex peculiaribus suis causis fluit & sine febre est, vel esse ac subsistere potest. Quamuis enim antea dictae impeditioris respirationis species febre careant atque ex illis causis oriantur, quae febrem per se non inferunt, potest tamen febris cum singulis earundem coniungi, si aliae causae morbique vel symptomata accedant: quin potest ipsa eiusmodi difficilis respiratio, pro ratione, quae circumstant, conditionum, febribus ansam praebere atque congestionibus sanguinis in pulmonibus, obstructionibus, inflammationibus proniorem occasionem dare, dispositionem ad easdem inducere, & simul ad illos, tanquam causa vel proximior vel remotior concurrere. Neque enim raro Medicis offeruntur asthmatico - peripneumonici aut asthmatico - pieuro-pneumonici &c. Possunt etiam alii eiusmodi morbi causis asthmatis progignendis occasionem praebere, quin & cum ipso hoc affectu complicari.

§. V.

Vtut etiam quidam morbi propius & proxime ad asthma accedere videantur, vt catarrhus suffocatiuus, anxietas praecordialis in infantibus & adultis, phthisis pro-uectior, vomica pulmonum, inundatio ex hydrope thoracis & pericardii: quod si tamen prudens Medicus conditiones & circumstantias horum morborum antecedentes, concomitantes & consequentes, itemque symptomata expenderit, signa tum morborum tum inprimis causarum in numero habuerit, atque sedem molestiae & dolorum aequae ac excreta per tussim & sreatum probe considerauerit, obscuro.

obscurum ipsi esse nequit, qua ratione isti morbi, qui anxietatem asthmaticam inducunt, & peiores sunt ipso asthmate, ad euitandam confusionem & therapiam, quae circa causas remouendas versatur, recte instituendam, sint distinguendi.

§. VI.

Variae verae sunt asthmatis species. Distinguitur enim, ratione temporis, in *continuum* perseverans, & *periodicum*, quod per interualla, longiora, breuiora, saepe certa & stata, saepe incerta recurrit: ratione vehementiae, in *mitius* cum tolerabili molestia, & *grauius* cum anxietate, dolore grauatiuo, maiorique periculo coniunctum: respectu aliorum morborum, in *simplex* & *cum aliis morbis complicatum*: ratione partis affectae in asthma *per essentiam* & *per consensum* tale: vbi scilicet causa mali vel in organis respiratoriis praecipue & primario sedem habet atque ibidem respirationi impedimento est, vel in alia parte, in qua primario effectus morbosos producit, pulmones vero & organa respiratoria per consensum simul afficit & laedit: vnde malum hypochondriacum, hepatis, lienis obstructionem & scirrhum aliosque similes morbos asthma saepissime comitatur: ratione causae asthma est vel *humidum*, vel *siccum*. Illud vocant, vbi succi crassi, muciac pituitae viscidioris copia in bronchiis cellulisque pulmonum haeret aerisque liberiolem ingressum quodammodo intercipit; vnde in pectore sonus grauis, strepitus & stridor obseruatur, velut aquae ebullientis, *gleich als ob es auff der Brust koche* / atque mucus quoque per tussim plerumq; excernitur. Hoc vero, nempe *siccum*, dicunt quando aegri magna difficultate & labore respirant cum sono magis acuto, *als wann es pisse* / nullumque adest mucii viscidio.

viscidioris indicium, nulla nisi rara & sicca tufficula: ratione subiectorum aliud est *Asthma infantum & puerorum*, aliud *adultiorum atque senum*. Quae species cum ratione causarum, tum ratione plurimarum circumstantiarum, in prognosi & therapia cum primis obseruandarum, multum saepe diuersitatis alunt.

§. VII.

Cum vero, vt in *Prooemio* iam monui, instituti ratio non permittat, omnes morbi huius species prolixius pertractare, hinc *Asthma* saltem *infantum tenellorum*, vberius paulo exponendum, suscepi cuius genium vt eo clarius possimus intueri, ipsasque causas facilius detegere, phaenomena primum, quae morbum patefaciunt, enumerare iuuabit. Equidem difficile est, in infantibus, qui quid patiantur eloqui non possunt, omnia quae ad morbum detegendum pertinent, indagare; vnde Medici non pauci, nominis amplissimi, teste Cl. *Harris*, de *morbis acutis infantum*, palam saepe professi sunt, se pueris ac praesertim recens natis visendis aduocatos, invita Minerva, tanquam ad mysterium, nescio quod, euoluendum aut insanabilem affectum sanandum, plumbeis pedibus accedere solitos fuisse. Prudenti tamen Medico non adeo arduum fuerit, si ea quae in sensus incurrunt, curatius perquisiuerit & pensitauerit, affectum hunc recte dignoscere. Scilicet occurrit hic pectoris grauitas & angustia, anhelitus creber, laboriosus, sonorus, cum anxietate praecordiali, strepitu ac stridore, aliquando circa fauces, plerumque in pectore, *sie rochelen auf der Brust als wenn es kocht* / & quidem ex profundo; thoracis eleuatio saepe cum costarum qual fragore, tufficula cum dolore, quem eiulatu toties prae dunt, qua etiam aliquid pituitae viscidioris excernitur

raucedo, & interceptio saepe vocis, quae sub eiulatu percipitur & obseruatur; vomitus saepe spumofus, ciborum per vomitum cita reiectio, inflatio abdominis, adstrictio alui, vigiliae nimiae, accedit saepissime horripilatio cum subsubsequente calore febrili; vultus turget, pectus tumescit.

§. VIII.

In defunctis hoc affectu inspectio anatomica docuit, in pluribus vesiculas pulmonales & bronchia horumque ramos sero viscidiori occupata, in quibusdam, vbi febris accessit, inflammationem pulmonum simul coniunctam fuisse, in aliis mucum viscidiorum circa laryngis & epiglottidis confinia haesisse, in plerisque magnam congestionem & stagnationem circa organa respiratoria obseruatam fuisse; pulmonibus saepe infarctis, aliquando etiam fere illaesis; partes & glandulas vicinas humorum mole tumuifse atque, prae aliis, glandulas bronchiales praeter naturae modum turgidas, in primis vero, glandulam, quam thymum vocant Anatomici, insigniter tumefactam, ita quidem vt totam fere anteriorem pectoris regionem occupauerit; & vel materia pituitosa viscidiori vel sanguine crassiori refertam comparuisse. De thymo speciatim asseueravit Magnif. DN. D. *Hertius*, *Eminentiss. PRINCIPIS ELECTORIS MOGVNTINI & Serenissimi PRINCIPIS HASSO-DARMSTADINI Consiliar. & Archiater, nec non Professor Medicinae in Academia hac Ludouiciana primarius*, se nunquam corpus affectu hoc defuncti infantis aperuisse & inspexisse, vbi thymus eo modo non fuisset infarctus. Experientia quoque anatomica exploratum habemus, deprehendi aliquando in hoc morbo defunctis, cum in pulmonibus tum circa partes adiacentes, varices vasorum lymphaticorum aut vesiculas lymphae, modo limpida, modo colorata

lorata turgidulas, quas hydatides dicunt, minores, maiores ad oui saepe magnitudinem accedentes.

§. IX.

Ex hisce phaenomenis, si omnes circumstantiae expendantur, de sede huius morbi & partibus affectis in promptu erit iudicare. Scilicet si tantum sibila, stertores & rhonchos consideremus, nemini non apertum erit, omnem hic impeditae respirationis culpam in asperae arteriae, bronchiorum & ex his propagatarum vesicularum, quae pulmonum miro artificio conflatam atque diductam fabricam componunt, angustia & impedita expansione quaerendam esse; quae, siue ab obstructione, siue compressione aut constrictione meatuum, qui patentes liberique esse debent, originem ducat, spiritum angustiolem reddit magnamque respirationis difficultatem parit. Ille enim sonitus, feruenti aquae similis, certissimum signum est, cellulas pulmonum & asperae arteriae ramos per pulmones distributos vel materia pituitosa esse infarctos vel ab alia causa coangustatos, ut vix aerem inspirandum admittant. Proinde folles istos atque vitae ventilabra, quoad respirationis quidem negotium, potissimum hic affecta & in actione sua impedita esse, morbi huius subiectum constituere, quilibet facile intelligit: sicuti causas vel in illis ipsis, vel etiam in partibus & glandulis vicinis, glandulis bronchialibus, ipsoque potissimum thymi glanduloso cotextu haerere, ut thymus & reliquae istae partes causae subiectum merito dici possint, ex antea dictis satis superque apparet. Quin & diaphragma reliquosque respirationi inseruientes musculos, in nexu illo & consensu partium, aliquando primario, saepe secundario hic pati & in actionibus ita impediri, ut respirationis grauior reddatur atque asthmaticus status inducatur, dubium nullum est.

§. X.

Verum vt plenius haec intelligi possint, partium istarum structuram & vsum aliquantisper contemplari e re fuerit. Aspera arteria, Graecis *ἀσπρηγία* (quasi *ἀσπερυσία*) *τραχεία*, propter salebrosam substantiae inaequalitatem, dicta, cognomine hoc postea in latinam ciuitatem recepto; alias etiam solum trachea aut fistula pulmonalis vocata, est fistula siue canalis a faucibus & larynge ad pulmones, spirationis ac vocis gratia, descendens, ex annulis cartilagineis incompletis, quibus quarta circuli pars deest, XVI. ad XX. & membranis compositus, oesophago a parte vbi annuli, ne deglutitionem impediunt, interrupti sunt cohaerens, tunica exterior annulos cartilagineos connectente, ex fibris annularibus conflata, vestitus, & interior, ex longitudinalibus tendineo-musculosis, densa acinorum glanduloso-
rum serie referta, obductus, arteriis a carotidibus, venis a iugularibus, minimisque arteriolarum, a bronchialibus, venularum, a vena caua, plexibus interspersis, nervisque a recurrentibus & plexu cervicali intertextis; in fine in duos ramos siue bronchia, vt vocant, per pulmones variis ramis & ramusculis disseminata & in vesiculas pulmonales tandem expansa ac desinentia diuisus. In hoc canali illud imprimis attendi meretur, ad vehi hic cum sanguine arterioso atque secerni, per acinos glandulosos in interiorem tunicam totius fistulae aereae & bronchiorum cumulatim dispersos, humorem lubricum & unctuosum, quo interior illarum superficies madet & oblinitur, vt ad sonum ac vocem rite producendam aptior esset, & ne vel calore praecordiorum exsiccet, vel ab aeris ingredientis inclementia frequentius irritetur aut moleste afficiatur.

§. XI.

§. XI.

De pulmonibus, quos rarum quid & tenerum, cauer-
nosum, antrosum olim dicebat *Hippocrates*, accuratioribus
nostrorum temporum obseruationibus compertissimum ha-
bemus, nihil eosdem esse aliud quam productionem & ex-
pansionem membranofam bronchiorum asperae arteriae
in vesicularum innumerarum, fauis apum similibus, ipfis-
que bronchiorum ramulis racemorum instar adhaerenti-
um, quibus extremae vasorum minutissimaeque propa-
gines fibraeque contractiles, motrices, tendinosae & nerueae
in retis modum intexuntur, congeriem admirando artificio
extensam, sinuatam & conformatam. Deinde de vasis san-
guineis, quorum in medio sita est arteria aspera, constat,
quod illorum propagines huius ramos & bronchia vtrinque
& vbique comitentur, vt bronchia inter arteriae & venae
pulmonalis ramulos, quos arteria bronchialis cum vena fo-
cia insequitur, in medio & ita collocentur, vt modo arte-
ria modo vena superior aut inferior sit; quae in exiles mi-
nimosque ramos diductae supraque vesiculas in varios ple-
xus circumductae, & in reticulatum demum contextum
abeuntes has ipsas densa ramulorum implicatorum propa-
gine, quasi reti in extimam membranam desinente, cingunt.
Nec minus anatome docet, vasa lymphatica pulmonum tu-
nicam stupendo plane modo obsidere & variis compositis
infulis anastomosibusque ductum thoracicum respicere, ad
quem etiam vnus aut plurium interuentu glandularum
contendunt. conf. inprimis *Nuckius, Adenogr. p. 141.* Neros
quoque per vniuersam pulmonum compagem distribui at-
que asperae arteriae ramos, bronchiorum canales, pulmo-
numque vesiculas, tum arterias quoque & venas insequi
& propaginibus quaqua versum emissis bronchia aequae ac
vascula

vascula sanguinea superascendere, amplecti & circumligare, nemo nisi rerum anatomicarum ignarus non nouit. Proficiscuntur isti ab octauo neruorum pari, quod vagum Anatomici vocare sueuerunt; quum a medulla cerebri oblongata per spatia ceruicis longum iter variumque ingrediat & quarundam fibrarum neruorum intercostalium accessione auctum varios plexus efformet, ex quibus disseminatae in laryngem asperamque arteriam, pulmones, & cor vasaque sanguinea, vt & in stomachum ceteraque ventris imi viscera, propagines variae & multiplices mirum inter partes illas & viscera consensum fouent.

§. XII.

Thymus est glandula conglomerata, coloris in infantibus pallide rubicundi, in adultis obscurioris in suprema thoracis parte, circa iugulum, proxime sub sterno, trunco aortae & venae cauae, circa initium carotidum, ad arteriarum & venarum subclauiarum ascendentium diuarcationem, incumbens & inde ad pericardium vsque in pueris protensa, atque huic aeque ac mediastino annexa, lateribusque tracheae vtrinque accumbens; arteriis a propinquis carotidibus aut etiam aliis vicinis proficiscentibus, venis in iugulares aut alias propinquas sanguinem refundentibus praedita; lymphaticis nunc ad ductum thoracicum, nunc ad venam subclauiam contendentibus, neruisque a pari vago, iuxta carotides descendente, nec non a plexus subclauii propaginibus dimissis gaudens; provt illum vicibus non vni Argentorati ab Excellentissimo atque Experientissimo comendatissimae famae Medico & Anatomico, D. D. & Prof. *Saltzmanno*, Patrono ac Praeceptore meo omni, quo gratum auditorem decet, honoris ac venerationis cultu iugiter prosequendo, publice & priuatim in infantibus demon-

monstratum vidi. De hac glandula hoc notabile est, eandem in embryonibus iunioribusque infantibus satis insignem, mollem atque dulci ac lacteo liquore turgidam deprehendi, vnde *Galeno de usu part. L. VI. cap. 10.* glandula maxima simul & mollissima dicta; in adultis vero sensim atque adeo imminui, corrugari & exarescere quasi, vt vix saepe detegi possit; manifesto indicio, maiorem ipsius usum esse in non natis & embryonibus, quam natis & adultioribus. Usus tamen ipsius haecenus in occulto delituit. Quamuis enim ex communi cum aliis glandulis conglomeratis constitutione & fabrica, vasculis suis & nervis notabilibus insigni, de communi usu & functione secretoria haud vane coniecere liceat: Quamuis etiam recens natorum thymus lacteo liquore, in glandulosa hac substantia secreto plenissimus obseruetur: quum tamen ita felicibus esse nondum licuerit sectionum Magistris, vt ductum peculiarem excretorium, glandulis conglomeratis aliis proprium, inuenire ac detegere potuerint, vltra coniecturas haecenus non processit etiam peritissimorum de usu huius glandulae sententia. Propius nuper imo proxime ad veritatem hic accessisse videtur Cl. *Anglus, F. Billingerus, Tr. de nutritione foetus in utero per vias haecenus incognitas, Ao. 1717. in lucem edito*, si modo obseruationes & inuenta ipsius frequentioribus, sectionibus in foetibus humanis institutis confirmata & apertius essent exposita. Ille nempe, cum embryonem nec amnii liquore, nec per os sustentari ac nutrirı posse contendat, exemplo foetus vel cum amnii humore foetido vel sine capite, sine ore, cum consueto tamen ventriculi fluido in lucem editi; omnem alimoniam per vasa vmbilicalia adferri, atque in hoc nutritionis negotio thymi quoque haud contemnendum usum esse existimat. Scilicet deprehendisse sibi visus est

est, in thymi lobulis & glandulis globosis chylosum succum a sanguine non tantum secerni ac per vascula minora in ductum, velut receptaculum commune, infundi, sed per canales quoque duos in duobus processibus latentes & iuxta tracheam ascendentes ad glandulas maxillares, quibus bini isti thymi processus non tam contigui quam continui *Warthono* iam dum reputati fuerint, deferri, per distincta oscula ductuum salivarium sub lingua oris cauo tam instillandum, quam per gulam ad ventriculum, pro huius liquore mucilaginoso chylicationem incipiente, ac intestinorum meconio, sine deglutitionis motione, destillandum: atque hunc designatum thymi usum, in foetu quidem primarium, in infantibus recens natis aliquamdiu continuari, quia sanguis eorum a sero & lymphâ copiosiori depurari, ac lac in ventriculo crassius ac viscidius cum aliis ingestis dilui ac dissolui postulare. *v. Act. Erud. Lips. A. 1718. p. 6. 19.* vbi thymi illa cum glandulis maxillaribus communicatio, ex foetu vitulino delineata, conspicitur.

§. XIII.

Glandulae sic dictae bronchiales sunt partes ex earum partium genere, quas glandulas dicunt Anatomici, (quid vero sit glandula hic expedire iam non vacat, unde ad Anatomicos B. L. remitto, vid. interea *Epistol. Cl. Boerhavi ad experientiss. Ruyschium & huius ad illum Anno 1722. in lucem emissa, de fabrica glandular.*) quoad superficiei aequalitatem conglobatis, quas vocant, similes, bronchi in bronchia primae divisioni horumque ramis adhaerentes, figurae modo ovalis, modo triangularis, coloris nigricantis, magnitudine ad nucem auellanam accedentes, versus pulmonum vero extremum ambitum diminutae, molles, succulentae, liquido oleoso & lubrico, quod, facta pressione,

ne, visu & tactu explorari potest, refertae, vasis a pulmonalibus & bronchialibus, nervis a plexu paris octavi in principio thoracis positi deriuatis praeditae. Et licet harum quoque vsus, ob nondum detectos ductus excretorios, certo definiri non possit, easdem tamen eo loco sine insigni utilitate positas non esse, nemo non intelligit. Quamobrem praestantissimi Anatomici easdem cum reliquis glandulis & cum ipsa thyroidea humorem pro illinenda interiori bronchiorum superficie subministrare, sicut alii, ob situm & connexionem, quam habent tum cum aspera arteria, tum cum oesophago, easdem vtrique canali per tenuissimos ductus siue fibras canaliculatas, quarum cauum in sensus non incurrit, liquidum aliquod suppeditare, quod pro oesophago, in parte interiore, lubricando, & pro ventriculi succo ad cibos emolliendos ac soluendos accommodatiore reddendo, nec non pro broncho & bronchiis interius oblinendis & ab ariditate praeservandis utile ac necessarium sit. vid. Cl. Heister. *Observat. Ephem. N. C. Centur. VII. 63.* conf. *Iacobi Vercellonii, Itali, Dissert. Anatomico-Medic. de glandul. oesophagi*; cuius sententia, de humore quodam ex glandulis bronchialibus, ipsaque thyroidea per subtiles occultiores ductus in oesophagum & inde in ventriculum transmittendo, vt non omni probabili ratione destituitur: ita opinio ipsius de ovulis verminosis in glandula thyroidea congestis & inde ad oesophagum & ventriculum, vt chylo characterem vitalem conciliarent, per similes ductus deferendis, omni prorsus ratione & fundamento probabili caret.

§. XIV.

De diaphragmate, septo illo cauo & mobili, musculo-
loso-tendinoso-nervosa substantia composito vasisq; suis &
neruis

neruis notabilibus instructo , nec non reliquis respirationi inferuentibus musculis , hoc tantum hic obseruamus, quod sicut illorum reciproci motus, quibus pectus dilatatur & contrahitur , salua respiratione tolli non possunt , ita si minus recte habeant, laesi, aut in actionibus suis impediti sint, difficilior quoque respiratio reddatur.

§. XV.

Enumeratae istae partes vt partim ipsa organa & instrumenta sunt ducendi & reddendi spiritum , partim cum his ita connexae & in locis respectiuis collocatae vt in statu naturali eorundem actionem si non iuuent, saltem non impediant: ita nullo negotio apparet, quod , si illa aequae ac hae a statu naturali desciscant , atque posteriores cumprimis ita humorum mole expandantur vt bronchiis & pulmonibus aliisque instrumentis , quae spirandi facultatem promouent, vicinis oneri ac fraudi sint, in respirationis negotio difficultas oriatur. Enim vero quando, stimulo saepe fibris tenellis nerueis impresso , nerui dictarum modo partium praeter naturae modum constringuntur , fieri aliter nequit, quin broncho bronchiis ipsisque pulmonum vesiculis, quas neruorum propagines fibraeque motrices superascendant, amplectuntur & cingunt, vis inferatur, ita vt partes istae constrictae & conuulsae aerem, vt decet, neq; recipere neq; reddere possint, atque ipsa quoq; vasa sanguinea inordinate contracta sanguinem non ita promte ac libere, prout naturae ordo requirit, transmittant. Vnde asthma oritur conuulsium, quod caducum pulmonum vocauit *Helmontius*, quodque per paroxysmos subitaneos, mox constrictis subito, mox remittentibus neruis motricibusque fibris, modo statis, modo incertis temporibus reuertitur. Nec minus violenta neruorum constrictione, qua diaphragma

&

& musculi intercostales vehementius contrahuntur, ita quidem vt ab hac constrictione pectus diutius in dilatatione detineatur, asthma quoque conuulsuum oritur, quod suffocationem pene inducit. Quando item nerui vltra modum laxantur, visque fibrarum motricium elastica deficit, atque languidi simul & inertes musculi euadunt, non tantum reciproci illi motus, quibus respiratio absoluitur, languent, sed & sanguis ac humores in vasis & vasculis sufficienter transprimi nequeunt: vnde congeruntur, accumuluntur & stagnant, atque eo ipso, vesiculas ac bronchia comprimendo, spiritui viam praecludunt. Quando aucta in habitu exteriori aliisque partibus ac visceribus resistentia, imminutis secretionibus & excretionibus consuetis, naturalibus, praeternaturalibus, repulsis, vt loquuntur, prauis humoribus, sanguis & humores ad pulmones & partes vicinas molliores minusque resistentes compelluntur, vt vel a redundantia eorundem ac turgescencia & acriore feruore sanguinis circulus & transitus per vasa pulmonum, quae bronchia vbique comitantur ac vesiculas horum cingunt, turbetur praepediaturae; vel spissior sanguis & viscosior per angustiores meatus difficilius perfluat ac subinde insistens aggestisque aliis super alias particulis in tumorem elatus vascula infarciat, factusque glutinosior obstructions pariat; vel lymphae sub illis congestionibus & obstructionibus copiosius secedat, perque vasa lymphatica tardiore cursu progrediatur & vel copia, vel lentore, vel ob vasorum atoniam, stagnet & bronchiis ac vesiculis pulmonalibus oneri sit; non potest non obrutis, gravatis & impeditis organis, spiritus difficilius & laboriosius trahi: idque eo magis, cum, sicut posito sanguini per venas refluxo obice, humores per vascula minima & secretoria in partibus vicinis

copiosius secedunt & vel ipsas partes in tumorem attollunt, vel in cavitates ac receptacula vberius effunduntur, prout experimento *Loweriano* & *Nuckiano* exploratum habemus, ita hic quoque, dictam ob causam, data in circulo remora, partes vicinæ non tantum humoribus obruantur & intumescant causamque difficilioris respirationis augeant, sed & lymphæ illa quæ bronchia horumque ramos oblnit & lubricat vberius quam par est in illa ipsa depluat, accumulatur, infarctum producat aerique aditum praecludat, inprimis si, exhalante tenui parte, in pituitam viscidiorum concreuerit. Quando denique thymus & glandulae bronchiales, congestis vbertim humoribus, tumescunt atque in maiorem molem attolluntur, non tantum organorum respiratoriorum apparatus grauant actionibusque fraudi & impedimento sunt, sed & si vera sunt quæ supra de usu illarum partium ex mente laudatorum Auctorum commemoravi, datis hic congestionibus & obstructionibus, liquorem vberius secedentem vitioque non vno, ob deprauatum organum, notatum circa fauces, itemque in asperam arteriam, & oesophagum eructant, deponunt, congerunt.

§. XVI.

Hisce perspectis, iam in procliu erit causas huius affectus, quibus neglectis nec praecaueri, nec curari morbus, secundum *Fernelium*, potest, in apicem producere. Nempe facile apparet, *causam proximam formalem*, quam vocant, esse hic vel constrictionem vel oppressionem organorum respiratoriorum, aut infarctum bronchiorum & pulmonum: *materialem*, sanguinem & humores versus pectus, pulmones partesque vicinas compulso, congestos & vel turgescentes & acriore feruore concitato, vel spiffiores, lentiores magisque glutinosos, tum in vasculis hærentes & cum
mulatos

mulatos, tum in bronchiorum cauitatem depluentes ac depositos. Quo referendus etiam imprimis thymus humorum stagnantium mole tumefactus atque insigniter expansus, partes vicinas, asperam arteriam tenellosque hic pulmonum folles onerans & aggrauans, nec non glandulae bronchiales tumidiores & nimium mole auctae bronchia & pulmones prementes eorumque expansioni obsistentes: haud secus ac mediastinum sero sanguineo turgidum, hydrocardia ac tumens puris materia pericardium, corque ipsum majus aut nimia pinguedinis copia refertum in adultioribus saepe spiritum difficiliorem efficiunt, dum mole sua, quo minus pulmones pandi possint, impediunt; quod *Hildani, Bartholini, Riuerii, Ballonii* aliorumque sectionibus & observationibus perspectum habemus. Thymum humoribus excrementitiis turgidum ac infarctum etiam in adultioribus asthmatis causam fuisse in cadauerum sectionibus non vnus se obseruasse testatur *Sim. Pauli, de Febr. malign.*

§. XVII.

Neque etiam iam adeo difficile fuerit causas remotas hic deprehendere. Nempe illud apertum est: omnia quaecunque vel constrictionis nimiae; vel languoris atque inertiae neruorum ad organa respiratoria tendentium causae sunt, bronchiorum & vesicularum pulmonalium, nec non vasorum sanguineorum, lymphaticorum coangustationem vel etiam infarctum producant, aut vt sanguis per pulmones tardius transeat quacunque ratione efficiunt, siue sanguinem incrassando siue rarefaciendo; congestiones sanguinis & humorum ad pectus cient & concitant, quibus partes & pulmones praesertim ita obruuntur, ut copiae irruenti non sufficiant cauitates, vasa atque canales; illa omnia quoque asthmatis originem praebere. Occurrit hic primo

inter res, quas vocant, naturales, tenerior, mollis, infirmus tenellorum infantum habitus, debiliorque partium tonus & elater vna cum humorum, in debili corpore, organis minus adhuc perfectis, non satis praeparatorum abundantia, quae cum porro transprimi promte per vasa minima & subigi satis, ob tonum & elaterem partium nondum satis confirmatum, hic non possit, facile lentorem concipit, qui congestionibus, stagnationibus, stasibus causas subministrat pluriumque morborum semina spargit. Res ipsa docet, quod, sicut senum morbi & speciatim asthma illorum maximam partem ab exsucco, arido & strictiori habitu firmaque nimis fibrarum dispositione proueniunt, ita infantum plerosque affectus, horumque speciatim pectoris oppressiones a molli, tenero, succisque affluente, laxiori habitu proficiscantur: nec sine ratione perspicuum esse affirmat *Cl. Hecquetus, Gallus, Nou. Medic. Conspect. P. II, C. VII, tam flexiles & molles infantum esse partes, quam in senibus aridae sunt & dura, tantumque in valetudinis aut mali corporibus infantum venire ex crudo adhuc & in absoluto partium elatere, quam ab elatere nimio venit senum corporibus.* Fluidorum enim vt maior in iis vsus est, ita maiorem eorum accessionem fieri, cui si desit solidorum elateris potentia sufficiens, exuberanti resistentiae obitici imparem vim, quam fontem vocat & occasionem morborum quos adolescendo infans experitur. Inprimis vero thymi hic expendi meretur conditio. Illius enim substantia in infantibus mollis est, vascula patula, liquore copioso distenta, ad humores facile admittendos ac recipiendos apta, vsu frequenti ac continuo haecenus trita, vt minor, respectu aliarum partium, in illo sit resistentia: vnde aucto tantillum in aliis partibus aut habitu exteriori renisu, sanguine

sanguine & humoribus ad interiora compulsis, magna in eundem redundat humorum copia; non secus ac in mulieribus lactantibus, ingruente horripilatione & friguscule quasi febrili, constricto corporis habitu, confestim in mammas patulas earumque tubulos vsu tritos congeruntur, critica quasi secretionem, sanguis & humores & quicquid pravi in iis reperitur, abortis tumoribus & inflammationibus. Accedit simul hic mobilis admodum, pro ista partium molli teneritate, & maxime sensilis corporis nervosique imprimis generis dispositio, qua ad spasmos & solidarum partium violentas constrictiones proclivis est infantum habitus, quaque fit vt, oborta, ad leuem irritationem & stimulum, constrictione, vasculorumque compressione, aucto renifu, ad interiora redundet sanguis eoque ruat, compellatur ac congeratur serumque deponat vbi rarior, mollior & laxior est textura & minor proin resistentia. Nec praetereunda natiua ad hunc morbum proclivitas, iure hereditatis in infantulum translata: temperamentum haereditarium atque character tum fluidis tum solidis partibus a natiuitate impressus.

§. XVIII.

Inter res, sic dictas, non naturales ad hunc morbum plurimum saepe contribuit aer, qui vnum est eorum, quae extrinsecus accidunt, quod sepatari a nobis ne quicquam potest, atque perpetuo nobis, tanquam connatum, adhaeret; cuius circumfusi statu animalium corpora afficiuntur, quique vitiosus omni aetati est noxius, verbis *Galenii L. 1. de san tuend. & de nat. hum. com. 1.* Cum enim aer medium sit & subsidium respirationis, non mirum esse potest, si vitio quodam notatus ipsa quoque organa respiratoria praeter naturam afficiat atque vitium in illis producat: vnde
 pro

pro aeris vel puritate vel impuritate, vocem vel claram vel grauem & raucisonam esse *Hippocrates* iam obseruauit, *L. de aer., aqu. & loc.* Aer vero ad hunc affectum concurrit, si vel qualitatibus peccet, frigiditate, humiditate, feruore & aestu, siccitate, vel densus nimium sit, squalidus, inquinamenti collutulatus, quibus sanguinem quoque turbat ac conspurcat, teste *Hippocrate, de stat.* Atque hinc est quod epidemice saepe graffetur hic affectus. Inprimis autem aeris frigidi inclementia inimicos hic effectus producit, quando infantuli vel sudore diffuentes, vel circa thoracem nudi eidem exponuntur: ita enim facillime oboritur in corpore delicato maximeque sensili constrictio partium exteriorum maiorque resistentia, qua posita, ad interiora & pectus inprimis redundant humores morboque huic haud ita difficulter fores aperiunt.

§. XIX.

Nec minus cibi & potus vel minus conuenientes vel imprudenter ingesti sanitatem infantum hac quoque in parte saepe labefaciunt: vbi primo illud accusari meretur, quando, apud lautioris conditionis homines, ipsa quae peperit mater, eadem & sui partus nutrix esse detrectat, atque alieni lactis minusque conuenientis contagio infici puerum finit; quod vt sanitati plerumque fraudi est & morum quoque, quos cum lacte saepe imbibunt pueri, peruersitati, si superstites manserint, occasionem praebet, ita publica detestatione dignum habendum censuit *Phavorinus, Philosophus, apud A. Gellium*, iam perfectum, iam editum, iam filium factum, iam matris officia implorantem ab sese abiecisse propriique ac consueti lactis alimonia priuare. Ita enim tum in partium solidarum tono ac tensione, tum in fluidarum mixtione & consistentia magna mutatio & peruer-

uerfitas faepe exoritur. Vt proinde matres quae puerum peperere, vel ex hoc capite, suadendae ipsae sint (si modo integris viribus, si probo & copioso lacte abundant, sintque sufferendis laboribus aptae) ut quos gestarunt, eadem & ipsos, propriis vberibus, proprio lacte, alimento puerulis familiari alant & foueant, atque sese integras matres praebent, verbis *Fr. Valleriol. L. C. L. III. p. 719.* Deinde ut lac nutricis, quacunq; de causa vitiosum huic morbo materiam praebet, ita ipse saepe lactandi modus vitium habet. Maxime enim damnandus est is mos, quando matres aut nutrices larga atque inordinata lactis infusione, quam gravissimis non raro morbis & morte ipsa luere coguntur tenelli, horum ventriculum & corpus obruunt & onerant, dum, quacunq; de causa, flentibus & inquietioribus, renuentibus etiam, papillam in os intrudunt, ut ad vomitum vsque lac ingurgitent, & sic dum infantes lactant, maclant. Ecquis enim adulatorum constantem sanitatem aut vitae incolumitatem sibi promitteret, qui alimenta vltra modum & ita ingurgitat, ut ter quaterque vomitu redderet quod assumserat, ait *Cl. Schraderus, Prael. ad Aphor. Hippocr. S. III. §. XXVI.* Sic etiam vituperanda est malesana foeminarum, qui nutricatum infantum in se recipiunt, consuetudo, qua, primis post partum mensibus pulve viscida & si vel per diem conseruetur, fermentata, acescente, vel offulis & intritis similibusque molliculis escis pusiones alere, aut potius illorum viscera totumque corpus praegrauare in vsu habent; quibus lacte familiari opus est, ob exiguam ventriculi aliorumque viscerum coquendi facultatem, tonumque partium infirmiore & illis subigendis non satis aptum. Ita & vinum, quod spasmos facillime in tenellis corporibus ciet, & sacharata, quae ventriculo inimica sunt & fermentationi

morboſae ac ebullitioni, intumeſcentiae humorum, generandisque cruditatibus anſam praebent, hic nocent.

§. XX.

Vt etiam motus in cunis & agitatio nimia quae vertiginofos reddit puerulos atque eo ipſo genus neruoſum prae exagitat, hic nocemento eſt: praefertim ſi pleno ventriculo, bene paſti ſic agitentur; ita quoque inquietudo cum eiulatibus continuis & vehementioribus, animique ſaepe acerbitas & iracundia, quae in illis obſeruari ſolet, ad morbum hunc diſponunt: vbi eiulatus organis reſpiratoriis vim inferunt & humores ad congeſtionem hic inuitant, teſte vel ſola raucedine, quam inde contrahunt. Cumque ſomnus & vigiliae aequilibrium partium ſolidarum & fluidarum moderentur, facile iudicare licet, quid mali, moderamine debito hic neglecto, inde pullulare poſſit & quomodo ex his radicibus morbus hic in infantibus exſurgere queat. Quoad excernenda, ſatis apertum eſt, illis, poſito obice, retentis, ad partes molliores, vbi minor eſt reſiſtus, deriuari & congeri humorum copiam, vbi peccus plerumque in infantibus damna ſua experitur. Retinenda ſi copioſius & vltra quam ſatis eſt excernantur, deſtructo æquilibrio fluidorum & ſolidorum, ſpaſmi ingruunt, qui hunc affectum facile excitant & accerſunt; humores item, excreto nimium ſaepe diluente ſero, lentorem concipiunt, tonus partium infirmatur, vt praeparationes rite fieri nequeant, cruditates generentur, & ſic vbique malo huic fomes ſuppeditetur.

§. XXI.

Ex rebus, quas vocant, praeternaturalibus, huic morbo in infantibus fores aperiunt eidemque occaſionem & materiam praebent, diſpoſitio cacoſymica, & quam vocant, ſcorbutica, cachectica, rachitis, ſimilesque affectus, ſpaſmi, dentitio

dentitio difficilis, ventriculi vitia, flatulenta huius turgescen-
 tia, inflatio abdominis. In primis euacuationes superfluae
 & minus temperatae humiditatis, pone aures, per au-
 res, in inguinihus, sub alis & brachiis, aliisque in locis,
 suppressae, experientia quotidiana teste, multum huc con-
 tribuunt: nec minus scabies, crusta lactea, intertrigo simi-
 liaque vitia cutanea repressa aut intempestive ac improvide
 curata, aphtarum vlcuscula nec non alia infantum vlcera
 fluentia minus prudenter, adstringentibus statim in princi-
 pio adhibitis, citius iusto sanata. Ita enim facta *μελασάσις*,
 materia serosa, pituitosa, mobilis, obuersa hic resistentia,
 communi pressione & impetu, facillime ad pulmones & par-
 tes vicinas, fertur ibidemque, decubitu praeternaturali, con-
 gesta morbum hunc inducit: non secus ac in infantibus, va-
 riolae & morbilli retrocedentes, in adultis, gutta rosacea,
 maculae hepaticae, purpurae, petechiae, arthritides qua-
 cunque de causa retropulsae, in pectus in primis vim mor-
 bi conuertunt & multa in illud mala effundunt, magnam an-
 gustiam, oppressionem, anhelitumque cum anxietate labo-
 riosum, experientia fidem faciente, inferunt: nec aliter ac
 a fonticulo occluso asthma saepe excitatur.

§. XXII.

Quemadmodum vero ex hisce causis totus iste morbus
 procedit, ita quoque ex illis pendent & ex earum nexu fa-
 cile deriuari possunt omnia supra iam adducta phanome-
 na. Enimvero quis non intelligit, quod, dum pulmonum
 vesiculae, bronchia & ipse bronchus reliquaque organa re-
 spiratoria, simulque ipsa vasa sanguinea vel constringuntur
 nimis aut etiam dilatantur iusto magis & in dilatatione diu-
 tius detinentur, vel comprimuntur, coangustantur, infar-
 ciuntur, aggrauantur, opprimuntur, ita vt pulmonum

follis nec rite & sufficienter pandi & contrahi, nec spiritum alternis vicibus libere ducere & reddere, nec sanguis per pulmones promte & libere propelli possit; ipse hic sanguis, obuersa magna resistentia, quasi repulsus in corde aequae ac pulmonibus congestus & restagnans ibidemque distensionem & ex distensione magnae molestiae sensum metumque suffocationis producens, *grauitatem, angustiam & anxietatem praecordiale* inferat: cumque in anxia illa mentis agitatione organa simul corporea oppressa & moleste affecta, secundum leges a prouidentissimo ac benignissimo Creatore, pro conspiratione illa animae & corporis, sapientissime sancitas, vehementius incitentur & agitentur, ad molestiam & causas eiusdem, quantum fieri potest, amolendas, *crebrior*, sub illis conatibus, oritur & *laboriosus anhelitus*: qui conatus & labores sub magna anxietate ita saepe insurgunt, neruis ad conuulsiuos motus simul incitatis, ut thoracis magna, vehemens & tanta quidem *elevatio* producatur, ut costae tenerae extensae sonitum & *fragorem* quasi producant. Cum etiam vel humores circa fauces collecti, aut in aspera arteria, bronchiis ipsisque vesiculis haerentes & cumulati, vel angustia bronchiorum & vesicularum, a constrictione, compressione, oppressione, remoram aeri inspirando hic obiiciant atque liberiores aditum praeccludant, ita ut allisus resiliat atque citatim repellatur, elidatur & quasi vibretur, sonitus oritur & stertor, vel circa fauces, vel e pectoris profundo, prout angustia, aut materia obicem obiiciens vel circa superiora vel profundiora sedem habet ac congesta est. Quando etiam magna feri copia in thymo tumefacto ipsisque pulmonibus & partibus vicinis redundat atque crebriore ac vehementiore partium istarum commotione, quassatur, strepitus percipitur velut aquae feruentis;

uentis; non secus ac in hydrope pericardii, strepitus humoris serosi cordis crebriore palpitatione quassati auribus aliquando perceptus fuit. v. *Stalpart. van der Wiel. Cent. 1. Obs. XXXVI.* Quum constrictio pulmonum partiumque vicinarum fieri non possit, quin, constrictis organis & vasculis secretoriis, serum subtilius feruidum & acre hic exsiliat, atque huius ipsius acrimonia & stimulo molesta sensatio producat, *tussicula* necessario, & quidem sicca excitatur. Quod si vero asperam arteriam & pulmones serum copiosum viscidum &, exhalante tenui parte, glutinosius & acrius redditum, obsideat, occupet atque simul exstimulet, *tussis* oritur humidior, qua *pituitae viscidioris aliquid* excernitur. Haec pituita viscidior dum fauces & asperam arteriam ita ac fieri debebat non oblinat ac lubricat, quin potius asperiores hanc reddit, simul vocem mutat & *raucedinem* inducit. Et cum ista tussiculosa agitatio totum pectus, & in illo partes sero & sanguine stagnante ultra modum tensas atque tensas & sic sensiliores redditas simul concutiat & agitet, perspicuum est, sine sensibili *doloris* sensu hanc agitationem fieri non posse. Aspera arteria oesophagum proxime attingit eique, illa parte, qua circuli interrupti sunt, adhæret. Oesophagus etiam congestis in vicinia humoribus tensusque & affectis praeter naturam vicinis partibus, effusisque in illum simul, in copia maiori, humoribus, & quidem labe non carentibus, ab omni vitio & exagitatione p. n., pro ea, qua tunica ipsius neruea est sensilitate, immunis esse non potest; hinc fieri nequit, quin, sub illa irritatione asperae arteriae & ad commotiones violentas incitatione, simul incitetur, exagitetur conuulsisque fibris nerueis ventriculum, ob communionem neruorum, in consensum abripiat, illumque ad constrictionem & *vomitum* p. n. excitet & exstimulet: qui,

quum non tantum contenta ventriculi & oesophagi, sed & humorem in aspera arteria haerentem, (ob tunicarum connexionem, qua vna constricta & commota non potest & altera non constringi & incitari) & quidem aeris citatori ita & reditu hic quassatum & cum ipso aere permixtum, expellat, non potest non esse *spumosus*. In hoc asperae arteriae, oesophagi & ventriculi consensu fieri aliter nequit, quin, quum ventriculus cibus impletur & pro hoc rerum statu, in hac cum connexis partibus p. n. conspiratione, oneratur, ab illis necessario moleste afficiatur & ad *citam* eorum *reiectionem* sollicitur. Neruis etiam, sub hoc labore, ultra modum contractis, conuulsis, nec ita promte se restituentibus, vt inspiratio & expiratio pari passu ambulare possint; *vox saepe* sub diutina spiritus retentione *intercipitur*. Sub ipsis illis ventriculi, & per consensum, intestinorum quoq; constrictionibus, vbi omnia conamina ad superiora tendunt, non potest non *aluisse adstricta*: sub qua adstrictione cum nec flatibus exitus concedatur, hi in intestinis & ventriculo colliguntur, expanduntur, atque, constrictis ventriculi & intestinorum fibris, in angustias redacti superiora versus compelluntur & vbiq; magnam & molestem ac diaphragmatis motum iam impeditum magis adhuc impediendam atque respirationi iam dum morbosae magis incommodantem *distensionem* producant. Quando concurrentibus hic pluribus causis principium & totum genus nervosum ita concitatur, vt, excitato velociori cordis motu ac simul aliorum muscutorum succussu, auctaque adstrictione tonica & orta inde resistentia maiori in vasis minimis, sanguis ad interiora compellatur, *horripilatio febrilis* simul ingruit, quam, cum laxatis deinde nervis imminutaque in partibus exterioribus & vasis minimis resistentia, sanguis sub illa inordinata commotione & quassatione feruidior factus, maiori

iori vi vndiquaque expellitur, calor febrilis excipere solet. Cum denique constricto & oppresso pectore, exagitatisque continuis succussibus eiusdem partibus, sanguinis fluxus ad caput imprimis concitetur, compressaque a thymi mole imprimis vena caua, cui proxime accumbit, liberior illius a capite refluxus impediatur, intelligenti non potest non esse perspicuum, cur *vultus turgeat*. Et si cogitemus de congestione ad pectus, infarctu, atque impeditiori humorum motu & circulo in partibus eius, nulla difficultate perspicitur *cur pectus quodammodo tumidum fiat*.

§. XXIII.

Ex omnibus iis, quae fusius iam declaravi, satis superque perspicitur, quid & quis fit affectus iste, speciatim in pueris, & quomodo dignosci possit. Nempe inde patet: Asthma puerorum esse laesionem respirationis, & talem quidem, ubi anhelitus grauis, creber, laboriosus cum anxietate praecordiali, sibilo, stertore, rhonchis, strepitu, ipsis grauis & permolestus est metumque suffocationis inducit; aliquando sine febre, saepe cum febre: vel a spasmodica neruorum atque partium, quae respirationi famulantur, contractione & constrictione, vel languore & inertia, vel etiam pulmonum aeq; ac vasorum sanguineorum, lymphaticorum, infarctu, aut etiam compressione, vel oppressione a partibus vicinis, imprimis thymo & glandulis bronchialibus humorum stagnantium mole in tumorem praeter naturae modum eleuatis. Signa huius affectus iam fusius sunt exposita: sicuti differentiae ratione causarum iam quoque, ex iis quae dicta & fusius exposita sunt, occultae esse non possunt. Signa causarum prudens Medicus, ex antecedentibus, concomitantibus & consequentibus, ex sibilis, rhonchis, stertore, vel circa superiora, vel ex profundo, strepitu

pitu in pectore, ex tussicula, tussi, humida, sicca, ex motibus spasmodicis, conuulsivis, febricula, febre, dolore, tumore pectoris, faciei, excretis, retentis, ventriculi affectibus, vomitu, tumore, inflatione, atque similibus phaenomenis, petere & inuenire haud adeo difficulter poterit.

§. XXIV.

Quoad prognosin, ex dictis quoque obscurum esse nequit, nunquam contemnendum aut negligendum esse Asthma, praesertim puerorum. Inprimis vero considerandi hic sunt gradus vehementiae & oppressionis, grauioris, mitioris. Malum vrgens periculosius est quam leuius, non vrgens. Si ita increseat morbus ac corpus impetat vt suffocatio instet, vires fatiscant, actiones turbentur, lipothymia epilepsia & conuulsiones accedant, mors prae foribus est. Si malum fuerit essentiale, continuum, cum angustia praecipiti & suffocatiua longe periculosissimum est. Morbus hic per essentiam grauior est illo, qui accidit per consensum; nisi causa immedicabilis in partibus consentientibus haereat; vt in hydrope pectoris, infarctu phtisico, empyemate, cachexia: vnde & affectus cum aliis complicatus plerumq; peior esse solet, inprimis si sit cum rachitide, phtisi, cachexia, angustia pectoris haereditaria coniunctus. Tussis vehemens ferina, sine notabili excretionem, cum rhonchis profundis & strepitu magno, nunquam tuta esse solet. Maximum periculum imminet cum asthma in febre acuta euenit, vel febris vna cum asthma coniungitur. Etenim a calore febris, si suapte natura sit iam difficilis respiratio, multo redditur difficilior, ob congestionem vberiore & siccationem plurimam, conf. *Forestus L. XVI. Cap. IX p. 93. 13.* Quo magis anxiosa est respiratio, ita vt magno sed inefficaci conatu, toto corpore ad spiritum ducendum contendant, eo
minor

minor spes est. Si genus nervosum radicaliter fuerit affectum & vel spasmis vehementioribus concitatum, vel languidum & quasi paralyticum factum, maximum periculum instat. Si fugere atque oblata deglutire nequeant, ob grauiorem infarctum atque inspirationis summam difficultatem; si sudore frigido diffluant, ob partium, inprimis exteriorum relaxationem & atoniam, non minus in angusto spes est. Paucis, asthma puerorum, ob organorum & partium vicinarum molliorem & ad congestiones facile admittendas ac recipiendas dispositionem, nec non neruorum nervosarumque partium sensilitatem & ad spasmodicas contractiones facillime suscipiendas, retinendas, continuandas, habilitatem semper periculosissimum habetur. Certiorem, hac in re, me fecit longa experientia consummatissimus Archiater, supra laudatus *DN. D. Hertius*, qui, ex centenis hoc morbo grauius decumbentibus puerulis, vix quatuor euasisse affirmavit. Ceterum malum periodicum, interpolatum, non vrgens, nec grauioribus symptomatibus stipatum, sine febre, plus bonae spei ostendit. Quo rarius repetit, quo brevius durat, eo minus periculum portendit. Si materia in pectore congesta ac stagnans coquatur, subigatur, solvatur, soluta validis adhuc viribus eliminetur, siue per tussim & sreatum, siue vomitu; si item ad aluum fiat *μελάσaris* & eiectio, & quidem cum leuamine & remissione symptomatum, virium instauratione, spes melior in propinquo est. Quoad modum euentus, finitur ad salutem, discussione causae distendentis, irritantis, opprimentis, spasmodicae, transitoriae, itemque expectoratione, in qua potissima salus est asthmatis pituitosi, serosi, vbi materia pulmones obsidens & angustans soluitur & excernitur; nec minus paulatina correctione & subtractione, praeparatione atque causae qualicunque ablatione. Finitur ad mortem, oppreessione, viribus & tono partium penitus infractis, vel *μελάσaris* ad partes non minus nobiles aut principales. Ultimus finis est suffocatio, qua eiusmodi & plerique asthmatici tandem moriuntur, stertore adaucto, bulliente in pulmonibus & partibus infarctis, lympham viscida, densa & tanto magis suffocatiua reddita, quo magis causa morbifica praedominatur, natura vero fatiscit & succumbit: verbis *Illustr. Wedel. de Asthm. mechan. p. 27.*

XXV.

Cura huius morbi infantilis ardua valde & difficilis est, tum propter causarum concursum, grauioremque partium in tenello corpore laesionem, tum propter concurrentia contraindicantia, tum propter tenellum ac delicatum habitum viresque debiliores, siue naturam infirmiore, quae nec adhibitorum medicamentorum vim rite in actum deducere, nec cooperari satis valet. Interea hoc potissimum negotii hic sibi datum videt prudens Medicus, vt causas quantum fieri potest remoueat, & laesas partes restituat ac aduersus novos insultus obfirmet, ipsisque simul symptomatibus, quae magis vrgent, obuiam eat. Ante omnia causae remotae sunt remouendae, & cum lac matris aut nutricis, non satis laudabile, vitiosum, morbo materiam suppeditet eundemque quasi alat, ipsi nutrici non tantum conueniens regimen dietae, ratione rerum nonnaturalium, est praescribendum, sed & laetis vitia in illa, quantum licet, corrigenda, atque lac vi medicamentosa imbuendum. Eum in finem infusum blande laxatiuum cum radicibus & herbis pectoralibus, incidentibus, attenuantibus, roborantibus, pro nutrice, ordinari potest. v. gr. ex rad. helenii, tussilag. chelidon. min. pimpinell. succis. chin. irid. flor. herb. scabios. veronic. hed. terrest. marrub. alb. card. bened. cent. min. flor. bellid. paralyf. bugl. papav. rh. sem. anisi. stellat. foenicul. lign. assafr. rhabarb. ver. agaric. tr. fol. senn. cremor. tartar. & similibus: nec minus hic conducit Magnes. alb. Pilul. balsam. de succin. Crat. de tartaro Schroed. Deinde nutrici hic quoque prosunt pulueres ex stomachicis, incidentibus, pectoralibus, sic dictis absorbentibus, cinnabarinis, succinatis, prudenti consilio compositi: itemque essent. pectorales, stomachicae, essent. lignorum, pini, scordii, pimpinell. zedoar. cascarill. & similes, pro re nata; nec non infusa & decocta ex herbis aperientibus & antiscorbuticis, rad. sarsaparill. ligno assafr. cortice guajaci, radic. bardan. aniso stellat.

§. XXVI.

Ad ipsos infantes quod attinet, id satis perspicuum est, pro ratione causarum, alia atque alia remedia hic locum habere. Cum vero aluo astricta, anxietas praecordialis augeatur, libera, praecordia leuentur, & natura sui iuris liberius agat in actionibus perficiendis; facile apparet, liberio rem aluum esse in hoc affectu procurandam atque adstrictam

strictam soluendam, quacunque demum a causa morbus oriatur. Huic scopo assequendo inferuire potest mechoacann. alb. pulv. diasenn. manna liquida tartarifata, conuenienti dosi, aut etiam syrup. de cich. cum rhab. anima rhabarbar. mercurius dulcis ad vnum vel alterum, granum, prudenti manu & caute adhibita. Commendant & aurum fulminans, sed hoc maxima circumspectione opus habet. Laudandi quoque clysteres ex emollientibus, carminativ. atque etiam pectoralibus: cum & ex clysteribus aliquid ad sanguinem per vasa lymphatica deferri experientia & ratio euidentissime commoustrant. Nec emetica plane reformidanda, ex rad. irid. florent. hypecacuanh. aut etiam syrup. emetic. sulphure antimonii cum acido tartari praecipitato, secunda vel tertia scil. praecipitatione, ac praeterea recte praeparato ac dulciore reddito, tartar. emetico: nempe si dosi conuenienti exhibeantur, materia peccans in ventriculo, oesophago aut etiam circa superiora asperae arteriae coaceruata sit, atque cetera quoque fuerint paria, si res sit adhuc in principio, vires validae, nullumque contraindicans obstiterit: confer. inprimis Excell. & Experientiss. DN. D. *Lentilius, Misc. Med. Pract. P. II. p. 626. sqq.*

§. XXVII.

His in principio, ac pro rerum conditionibus, praemissis, causarum potissimum ratio habenda, & vel spasmi leniendi, vel genus neruofum confortandum elaterque partium instaurandus & confirmandus; antispasmodicis, neruinis, cinnabarinis, castorinis, leniter roborantibus terreis, succinatis, speciatim liqu. C. C. succinato cum aqua cerasor. parato; qui enim cum spiritu C. C. paratur, in infantibus, ob expansionem sanguinis aut calorem facile inde exsurgentem & incrementem raro locum habet. Nec blanda anodyna, si caute & refracta dosi exhibeantur, contemnenda, nempe papauerina, ther. caelest. ad granum semis vel vnum, per pulueres conuenientes sparsa. Quae omnia eo magis hic conducunt, quod diaphoresin augent, attenuant atque congestionem ad pectus imminuunt: vnde & blanda diaphoretica, antimon. diaphoretic. bezoard. mineral. specific. stomach. Poter. C. C. sine igne, ebur s. igne, Mixtur simpl. debita dosi & conuenienti regimine exhibita egregie saepe conducunt. Conueniunt etiam si malum sit flatulentum aut si a pituita & infarctu in pectore ortum trahat, diuretica mitiora & carminativ. aperientia, Tinctura tartari TR, antim, tartarifat. cum

essent. gumm. ammon. myrrhae, nucistae, croci, debita proportione mixta, salina, incidentia, nitrata, nitr. antimon. arcan. dupl. tartar. vi-
triat. lap. prunell. flor. sal. ammoniac. sal. vol. succ. quae & inci-
dunt, blande exstimulant, roborant, excretionem ordinarias promouent
atque affluxum humorum a pectore abstrahunt & alio dirigunt.

§. XXVIII.

Cum primis vero hoc in casu, nempe in humido asthmate, insisten-
dum incidentibus & resoluentibus pectoralibus, qualia sunt rad. irid. flor.
pimpinell. ari. helen. semina foenicul. anisi, nasturtii, in puluerem reda-
cta & cum supra dictis diaphoret. & diureticis mixta, conchis ppt.
ocul. 69. Siatis, cinnabarinis. Laudantur & flor. benzoës, flor. Δ is. Sed
illi ob acrimoniam penetrantem infantum aduerso sensu ora torquent,
hi saepe calorem, quasi ignem sub cineribus gliscentem, accendunt &
augent; vnde lac sulphuris, tanquam salinum neutrum sulphureum
hic praefendum existimo. Gummi ammoniacum in aqua conue-
nienti pectorali solutum haud contemnendum virium est. Praecipue
vero commendari meretur sperma ceti, cuius virtutem resoluendi si
cum sachar. ol. amygdal. dulc. paxillo croci, & si febris absit, ol. ani.
si gutta vna vel altera, aut pulueribus misceatur, experientia pro-
bat. Ex compositis, pulv. contr. tuss. infant. pectoral. Ludouic. Wed.
antepileptic. Ludouic. spec. diaireos apud plurimos magnifant atque
in frequenti vsu sunt. Aqua pectoralis Schroed. looch sani, & plures
simpliciores, hyssopi, foeniculi, scabios, scordii aliaeque diaphnoicae,
aliquando opem praestant: si prudens Medicus illas cum aliis reme-
diis miscere, in formulam redigere atque naturae & aetati attemperare
nouerit. Succus ceparum coctar. laudatur tanquam specificum, item
succus raphani, raparum, bellidis, helenii, alique, si modo effectus ex-
pectationi semper responderet.

XXIX.

Spiritus calidiores & fortiores, aciori stimulo insistentes, vt spirit.
☉*ci anis. Elix. pectoral. Wedel. Ligu. C. C. succinat. c. spirit. C. C.
paratus, ~ gumm. ammoniac. spirit. asthmat. Michael. ob grauiore
irritationes, exagitationes. alterationes vehementiores inde metuendas
vix locum hic inuenire posse existimo, nisi in dosi exigua cum vehiculis
aqueis valde temperata ac dilata, exhibeantur. Circa saccharata, mellita,
dulcia,

dulcia, syrup. de eryfimo, de alth. de jujub. de hyffop. de liquirit. capill. veneris, de nicotiana, qui tamen in infantibus facile vomitum cieit, papav. errat. liquir. coct. similiaque epiceraftica, hoc obferuandum eft: eadem quidem, poft vsum incidentium ac refoluentium, vbi materia mobilis facta, vsum habere, dum vias lubricant, acrimoniam humorum fibrasque irritatas demulcent, atque materiam ad excretionem habilio- rem reddunt. In principio tamen locum non habent & cauendum femper ab eorum abufu. v. *Wedel. Amoenit. M. M. p. m. 145.* quum dulcia pectori quidem fint amica, ventriculo vero inimica: cuius vigor tamen atque tonus quocun- que modo hic conferuandus eft.

XXX.

Medicamenta quoque externa, topica, vt vocant, non fine fuc- ceflu faepe applicantur: modo prudenter, obferuatis debitis cautelis, fiat applicatio. Talia funt omnia refoluentia, lenientia, blande emol- lientia, anodyna; ex quibus vel vnguenta pectoralia vel emplafta con- fieri poffunt. Laudatur vnguent. pectoral. anodynum, oleum cap- par. laurin. ouor. hyofcyam. &c. hiftamen femper comphorae aliquid, fpiritus fal. ammoniac. facchar. faturni admifcendum. Empl. item de melilot. diaphoretic. comphorat. facculi ex herbis, floribus difcutienti- bus, paregoricis parati & calide pectori impofiti. Pura tamen oleofa & pingua, emollientia, in principio & in progreflu applicita, plus no- cent faepe quam profunt, quum elaterem partium & tonum laxando congeftioni vberiori occafionem praebeant atque partes ad admitten- dum ac recipiendum magis difponant, ad excernendum vero ineptas reddant. Si a fcabie aut alia praua materia, impedita per exteriora excretionem, retro pulfa malum originem ducat, veficatoria, in adultio- ribus & fortioribus, applicanda.

XXXI.

Si febris huic affectui coniuncta fuerit, illius inprimis ratio ha- benda, cum vires infringendo, ipfum hunc morbum in deterius mutet. Conueniunt hic, praemiffis, quantum fieri potest, vniuerfalibus, pulueres bezoard, Sennert. Angl. Wed. fpec. diacret. M. antimon.

E 3

diaphor.

diaphor. salina incidentia, nitrata, salia neutra, flor. sal. ammon. terrea, ocul. $\text{\textcircled{S}}$. solut. ocul. $\text{\textcircled{S}}$. cum succo citri, sal. corall. aliaq; diaphoretica fixiora, rad. pimpinell. pulv. cort. cascarill huiusque essent. & extr. aquos. Si insultus epileptici & conuulsiui accedant, aut immineant, antispasmodica in vltum sunt vocanda, cinnabarina, succinata, specif. cephal. M. pulv. Marchion. epileptic, Ludov. radix ac semen poeon. theriac. caelest. aquae flor. til. ceras. nigr. epileptica pueror. Aug. epilept. Lang, etiam spiritus vitriol. cephalic. recte ex mente saniorum paratus & debita dosi hic adhibitus. Si aurum fulminans, non penitus edulcoratum & cum aliquot arcani duplicati aut nitri purioris granis combinatum in epilepsia puerorum admirandos effectus praestitit famigeratissimo Archiatro DN. D. *Lentilio*, vid. *Miscell. M. P. P. l. p. 26.* quaeritur num & hic, si cetera fuerint paria, adhiberi possit? Si vigiliae nimiae simul vrgeant, emulsiones ex amygdal. sem. 4. frigid. pro re nata, inprimis sem. card. bened. Mar. napi, citri, quae ipsi morbo quoque appropriata sunt, sem. papav. alb, additis aliis conuenientibus, egregie conducunt.

XXXII.

His omnibus si prudenter, caute, circumspicte vti, atque conuenientem diaetam, cuius regimen ex dictis iam obscurum esse nequit, tum nutrici, tum infantulo praescribere nouerit peritus Medicus; & si omnia quoque ab hoc serio inculcata recte obseruata fuerint, nullum dubium est, quin tenellus multum sic leuaminis experturus, & si morbus arte humana sanabilis fuerit, valetudinem recuperaturus sit.

Sed haec pro instituti ratione iam sufficiant.

